

Neurologia del llenguatge**2012/2013**

Codi: 101710

Crèdits ECTS: 9

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Graduat en Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	OB	2	A

Professor de contacte

Nom: Josep Maria Vendrell Bruçet

Correu electrònic: Josep.Vendrell.Brucet@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Objectius

El temari estudia els principals sistemes funcionals cerebrals i les conseqüències de la seva desorganització a causa de lesions o malalties del sistema nerviós central, amb la finalitat de preparar els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge originada per aquestes lesions i també introduir-los en les tècniques específiques de rehabilitació dels corresponents trastorns. En d'altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Malalties neurodegeneratives i demències (101711), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura l'alumne haurà de ser capaç de:

- descriure i identificar la semiologia dels diferents trastorns del llenguatge, la parla i la deglució associats a lesions o malalties cerebrals
- conèixer i saber aplicar les bases de la reorganització funcional cerebral
- redactar informes diagnòstics d'acord amb les dades obtingudes en l'exploració i a partir de l'anamnesi
- establir plans terapèutics a partir de les conclusions d'un informe diagnòstic
- elaborar activitats terapèutiques d'acord amb un pla terapèutic establert prèviament
- expressar-se oralment de manera correcta en les exposicions orals que efectui al llarg del curs
- expressar-se per escrit de manera correcta i d'acord amb la normativa en els documents que entregui al llarg del curs

Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es comprèn el funcionament de la professió i l'estatus legal del logopeda.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.

- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.
2. Analitzar i sintetitzar informació.
3. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
4. Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.
5. Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
6. Explicar el funcionament del sistema de derivació de pacients entre professionals de la logopèdia i altres professionals del sistema sanitari.
7. Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.
8. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
9. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
10. Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

Continguts

- 1.1. Organització cerebral.
- 1.2. Lòbuls i funcions.
2. El desenvolupament de la neuropsicologia.
3. Les afàsies.
 - 3.1. Concepte i definició.
 - 3.2. Clínica de les afàsies.
4. Semiologia.
 - 4.1. Semiologia de l'afàsia motora.
 - 4.2. Semiologia de l'afàsia sensorial.
5. Classificació de les afàsies.
 - 5.1. Afàsia de Broca.
 - 5.2. Afàsia de Wernicke.
 - 5.3. Afàsia global.
 - 5.4. Afàsia amnèsica.
 - 5.5. Afàsia de conducció.
 - 5.6. Afàsies transcorticals.
 - 5.7. Alèxia i agrafia.
6. Les disàtries.
 - 6.1. Concepte i definició. Diagnòstic diferencial.
 - 6.2. Clínica i semiologia dels diferents tipus de disàtries.
7. Etiologia dels trastorns del llenguatge d'origen neurològic.
 - 7.1. Patologia cerebrovascular.
 - 7.2. Traumatisme cranial.
 - 7.3. Tumors cerebrals.

- 7.4. Malalties infeccioses del sistema nerviós.
- 7.5. Malalties desmielinitzants.
- 7.6. Demències.

- 8. Agnòsies i apràxies.

- 9. Altres trastorns neuropsicològics.
 - 9.1. Atenció.
 - 9.2. Memòria.
 - 9.3. Funcions executives.

- 10. Les tres grans unitats funcionals.
 - 10.1. La unitat per regular el to i la vigília.
 - 10.2. La unitat per obtenir, processar i emmagatzemar informació.
 - 10.3. La unitat per programar, regular i verificar l'activitat mental.

- 11. La reorganització de les funcions cerebrals.
 - 11.1. El pacient amb una lesió cerebral adquirida.
 - 11.2. Trastorns derivats d'una lesió cerebral.
 - 11.3. Relació d'aquests trastorns amb la comunicació.
 - 11.4. L'equip interdisciplinari en el procés de rehabilitació.
 - 11.5. Nivells d'intervenció: Dèficit, discapacitat iminúsvàlua.

- 12. La teràpia de l'afàsia: perspectiva històrica

- 13. Bases de la rehabilitació logopèdica en lesionats cerebrals
 - 13.1. Nivells d'intervenció
 - 13.2. Fases de la intervenció
 - 13.3. Exploració i diagnòstic
 - 13.4. Pla terapèutic

- 14. Procediments d'intervenció logopèdica en lesionats cerebrals
 - 14.1. Intervenció en l'afàsia motora
 - 14.2. Intervenció en l'afàsia sensorial
 - 14.3. Abordatges en el procés d'intervenció
 - 14.4. Objectius terapèutics
 - 14.5. Modalitats terapèutiques
 - 14.6. Eficàcia de la teràpia
 - 14.7. Intervenció en els trastorns associats

Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics i sessions informatitzades amb materials d'autoaprenentatge. Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes de teoria amb suport TIC	50	2	5, 7
Classes pràctiques d'anàlisi crític i debat de casos pràctics	20	0,8	9, 10

Classes pràctiques en aules d'informàtica	8	0,32	5, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides	16	0,64	3
Tipus: Autònomes			
Consultes bibliogràfiques i documentals	20	0,8	5, 7
Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors	30	1,2	8
Lectura comprensiva de materials	18	0,72	3, 7
Participació en fòrums de comunicació entre companys	15	0,6	3
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	0,6	2
Realització de treballs	33	1,32	5, 7, 8

Avaluació

Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions orals teòrico-pràctiques al llarg del semestre i la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques.

Qualificació final

S'obté del promig entre les avaluacions orals continuades durant el trimestre i les avaluacions de les classes pràctiques.

Per tal de poder ser avaluat, l'alumne/a ha de tenir les avaluacions orals i l'avaluació de les classes pràctiques. L'assistència a les classes pràctiques haurà de ser com a mínim del 80 %. Un percentatge inferior implica una qualificació final de NO PRESENTAT a la totalitat de l'assignatura.

Si és necessària una reavaluació, l'alumne/a haurà de repetir les evidències d'aprenentatge suspeses.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1- Presentació escrita informe diagnòstic inicial	16	0	0	1, 2, 8, 9, 10
2- Presentació pla terapèutic	16	0	0	4, 9
3- Presentació escrita informe final	17	0	0	1, 3, 10
4- Presentació oral 1	17	0	0	3, 4, 5, 6, 7
5- Presentació oral 2	17	0	0	3, 4, 5, 7
6- Presentació oral 3	17	0	0	3, 4, 5, 6, 7
7- Treball sobre el contingut de la matèria (optatiu)	---	0	0	2, 3, 4, 5, 7

Bibliografia

- Basso, A. (2003) *Aphasia and its therapy*. Oxford: Oxford University Press.
- Bhatnagar, S. i Andy O. *Neurociencia para el estudio de las alteraciones de la comunicación*. Masson, Barcelona, 1997.
- Boller, F. i Grafman, J. *Handbook of Neuropsychology* (diversos volums). Elsevier, Amsterdam, 1990.
- Byng, S.; Swinburn, S. Pound, C. (1999) *The Aphasia Therapy File*. Nova York: Psychology Press.
- Byng, S.; Swinburn, S. Pound, C. (2007) *The Aphasia Therapy File. II*. Nova York: Psychology Press.
- Chapey, R. (2001) *Language Intervention Strategies in Aphasia and Related Neurogenic Communication Disorders*. 4a ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Ducarne de Ribaucourt, B. (1989) *Reeducación semiológica de la afasia*. Madrid: Masson.
- Cuetos-Vega (2001) *Evaluación y rehabilitación de las afasias*. Madrid: Panamericana.
- Fernández-Guinea, S.; López-Higes, R. (2005) *Guía de Intervención logopédica en las afasias*. Madrid: Síntesis.
- Hécaen H. i Albert, M. *Human Neuropsychology*. John Wiley & Sons, New York, 1978.
- Helm-Estabrooks (2005) *Manual de la afasia y de terapia de la afasia*. 2a ed. Madrid: Panamericana.
- Junqué, C. i Barroso, J. *Neuropsicología. Síntesis*, Madrid, 1994.
- Leischner, A. *Afasias y trastornos del lenguaje*. Salvat, Barcelona, 1982.
- Lowe, R. i Webb, W. *Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje*. Panamericana, Buenos Aires, 1988.
- Luria, A.R.. *Cerebro y Lenguaje*. Fontanella, Barcelona, 1978.
- Luria, A.R. *Les fonctions corticales supérieures de l'homme*. PUF, Paris, 1978.
- Luria, A.R. *El cerebro en acción*. Fontanella, Barcelona, 1979.
- Rapin, I. *Disfunción Cerebral en la Infancia*. Martínez Roca, Barcelona, 1987.
- Seron, X. i Jeannerod, M. *Neuropsychologie Humaine*. Mardaga, Liège, 1994.
- Strub R. i Black, F.W. *Organic Brain Syndromes*. Davis Company, Filadelfia, 1981.
- Vendrell, J.M. *Bases neurobiològiques del llenguatge*. *Infància*, 31, 6-11, 1986.
- Vendrell, J.M. *Las afasias*. Dins: Perelló, J. (Ed.), *Perturbaciones del lenguaje*. Científico-Médica, Barcelona, 1984.
- Vinken, P., Bruyn, G., Klawans, H. i Frederiks, J.A.M. *Handbook of Clinical Neurology*, Vol. 45: *Clinical Neuropsychology*. Elsevier, Amsterdam, 1985.